

R. E. O. Ekkart

Gerbrand Ban. Een aanvulling

123 *Esther, Haman en Ahasverus*, ca. 1668 (Bredius 522; Corpus B 9; Sumowski 1917 als Rembrandt-school)
Doek 235 × 190 cm
Sinaïa, Z.M. de Koning van Roemenië / Boekarest, Muzeul Național de Artă Zaal of Kabinet ?

[124], zie 18bis

Afb. 1. Gerbrand Ban, *Fruitstillevens*. Paneel, 39 × 62 cm. Particuliere verzameling.

Slechts enkele dagen nadat de laatste proeven van het in de vorige jaargang van het *Bulletin van het Rijksmuseum* gepubliceerde artikel over de schilder Gerbrand Ban voor afdrukken waren teruggezonden vestigde mijn collega Fred G. Meijer mijn aandacht op een stilleven waarop hij zojuist de signatuur van Ban had herkend.¹ Deze ontdekking vormt een bevestiging van het reeds op grond van de nalatenschapsinventaris van de schilder Frederick Vroom uit 1667 geuite vermoeden dat Ban ook stillevens zou hebben geschilderd. In deze inventaris treffen we immers een schilderij *Eenige vruchte van C. Ban* aan. Die beschrijving komt overeen met het nu teruggevonden schilderij, dat op paneel geschilderd is en in het midden op een blaadje de uit andere werken van de schilder bekende verbonden signatuur GBAN draagt.

Hoewel de mogelijkheid bestaat dat we hier te maken hebben met hetzelfde schilderij als het in 1667 vermelde, is deze overeenstem-

ming vooral te beschouwen als een aanwijzing dat Gerbrand Ban zich als stillevenschilder in het bijzonder heeft toegelegd op dergelijke eenvoudige composities met slechts enkele vruchten. In het teruggevonden stilleven, dat vermoedelijk omstreeks 1650 zal zijn geschilderd, toont Ban zich een origineel talent. Opvallend zijn de overgang van donker naar licht in de achtergrond en de scherpe aftekening van de donkere bladen aan de rank tegen de lichte achtergrond, kenmerken die goed vergelijkbaar zijn met die in enkele van de portretten. Eertijds is het stilleven van Ban door W. Martin toegeschreven aan Judith Leyster², maar de overeenkomst met haar werk is slechts oppervlakkig. Het is te hopen dat in de toekomst door vergelijking met dit gesigneerde stuk meer stillevens van de hand van Ban te voorschijn zullen komen.

De als bijlage bij mijn artikel opgenomen lijst van acht werken van de hand van Ban kan nu met een negende worden uitgebreid:

9. Fruitstillevens (afb. 1)

Paneel, 39 × 62 cm.

Gesigneerd in het midden op een blad: GBAN.

Herkomst: Collectie Jadwiga Vuyk, Parijs, 1934; Collectie dr. D. Hannema, Rotterdam (als Peter van Boeckel II); Particuliere collectie, Nederland, circa 1950; Veiling Amsterdam (Christie's) 7-5-1992, nr. 118 met afb.

¹ R. E. O. Ekkart, 'Gerbrand Ban', *Bulletin van het Rijksmuseum* 39 (1991), pp. 426-434.

² Aantekening bij een oude foto in het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie.